

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України
«Про виконавче провадження»
(щодо заборони на продаж єдиного житла боржника)
(реєстр. № 1139 від 29 серпня 2019 року)**

За дорученням Голови Верховної Ради України від 04 вересня 2019 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 30 жовтня 2019 року (протокол № 11) проект Закону про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» (щодо заборони на продаж єдиного житла боржника) (реєстр. № 1139 від 29 серпня 2019 року), поданий народним депутатом України Шпенюком Д.Ю. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою захисту права людини на житло, закріплене у Конституції України.

Для досягнення мети пропонується внесення зміни до статі 50 Закону України «Про виконавче провадження», а також до Переліку видів майна громадян, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами (Додаток до названого Закону), у яких встановити заборону на звернення стягнення на єдине житло боржника (житловий будинок чи квартиру) або його частку, якщо таке стягнення необхідне для забезпечення боргових зобов'язань.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики виходить з такого.

У Конституції України визначається, що Україна є демократична, соціальна, правова держава (стаття 1), права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (частина друга статті 3), органи державної влади, у тому числі й Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на

підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 6, частина друга статті 19, стаття 75).

Відповідно до статті 41 Конституції України, кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю. Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом (частини перша, друга, четверта – шоста).

Кожен має право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду (частини перша, третя статті 47 Основного Закону України).

Правовий режим власності визначається виключно законами України, а Верховна Рада України – це єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85, пункт 7 частини першої статті 92 Конституції України).

Пунктом 1 розділу I Законопроекту передбачається внесення зміни до статті 50 Закону України «Про виконавче провадження», згідно якої заборонятиметься звернення стягнення на єдине житло (житловий будинок чи квартиру) боржника або його частку, якщо таке стягнення необхідне для забезпечення боргових зобов'язань.

У зв'язку з цим, члени Комітету звертають увагу на те, що стаття 50 Закону України «Про виконавче провадження» регулює питання звернення стягнення на об'єкти нерухомого майна фізичної особи, а стаття 55 зазначеного Закону чітко визначає, що не допускається звернення стягнення на майно, зазначене в Додатку до цього Закону. Тому, члени Комітету вважають не доцільним внесення зміни до статті 50 Закону України «Про виконавче провадження», а потрібно лише розширити перелік майна, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами (Додаток до Закону України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 року № 1404-VIII). Але разом з тим, треба враховувати положення частини сьомої статті 48 Закону України «Про виконавче провадження», якою вже передбачено, що у разі якщо сума, що підлягає стягненню за виконавчим провадженням, не перевищує 20 розмірів мінімальної заробітної плати, звернення стягнення на єдине житло боржника та земельну ділянку, на якій розташоване таке житло, не здійснюється.

Водночас, згідно пояснювальної записки, Законопроект не передбачає захисту в разі, якщо боржник свідомо вніс в якості застави своє єдине житло (будинок чи квартиру) або частку у ньому, а застосовуватиметься такий механізм захисту права власності на житло лише у разі звернення стягнення заборгованості за житлово-комунальні послуги та споживання енергоресурсів. При цьому члени Комітету аналізуючи Законопроект вважають, що його запропонована редакція надасть можливість звільняти від звернення стягнення на єдине житло (житловий будинок чи квартиру) усіх боржників, без виключення, незалежно від характеру зобов'язання, за яким виникла заборгованість.

Крім того, суб'єкти права законодавчої ініціативи зобов'язані прогнозувати і рахуватися з можливими соціальними наслідками прийняття будь-якого законодавчого акту.

Відповідно до частини першої статті 24 Конституції України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Це означає, що реалізація права власності на житло має здійснюватися відповідними суб'єктами без надання будь-яких переваг для того чи іншого суб'єкта. Конституційна рівність суб'єктів права власності на житло перед законом має забезпечувати можливість усім особам захисту прав та законних інтересів всіх власників. Закріплений у Конституції України принцип рівності перед законом усіх суб'єктів права власності має стати визначальним для розробки законопроектів щодо реалізації та захисту права власності на житло.

Додержання конституційних принципів соціальної і правової держави, верховенства права (стаття 1, частина перша статті 8 Основного Закону України) обумовлює здійснення законодавчого регулювання суспільних відносин на засадах справедливості та розмірності з урахуванням обов'язку держави забезпечувати гідні умови життя кожному громадянину України.

У зв'язку з цим, члени Комітету вважають, що надання можливості усім боржникам, у яких виникла заборгованість за житлово-комунальні послуги та споживання енергоресурсів, без будь-яких застережень уникати зобов'язань та відповідальності за реалізацію свого права власності на житло, несе у собі ризики порушення конституційного принципу рівності усіх суб'єктів права власності перед законом.

Тому слід враховувати, що запропоновані Законопроектом зміни у разі їх реалізації можуть призвести до порушення принципу рівності між добросовісними суб'єктами права власності, які згідно договору в повній мірі несуть обов'язок за сплату житлово-комунальних послуг та суб'єктами права власності, які навмисно ухиляються від сплати платежів за житлово-комунальні послуги не виконуючи умов договору.

Видається, що запропонована редакція до Закону України «Про виконавче провадження», з одного боку, надає додатковий захист інтересам громадян з боку держави в умовах сьогодення, а з іншого - порушує гарантії прав та свобод осіб, що мають незадоволені претензії матеріального характеру.

Законопроект розроблено з метою захисту права людини на житло, закріплене у Конституції України, однак необхідно враховувати, що забезпечення примусового виконання рішень безпосередньо пов'язане із реалізацією конституційного права особи на захист та відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів як фізичних, так і юридичних осіб та держави.

Вважаємо запропоновану редакцію не досконалою і такою, що порушує права стягувачів (кредиторів) щодо захисту своїх прав. Таким чином, прийняття відповідних змін можливе лише в умовах розробки нормативно – правових актів в сфері боргових зобов'язань, які збережуть правовий баланс між боржником та кредитором.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України вважає, що за результатами розгляду у першому читанні Законопроект доцільно повернути на доопрацювання з наступним урахуванням висловлених зауважень та пропозицій.

Комітет з питань інтеграції України з Європейським Союзом визнав положення Законопроекту такими, що регулюються національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

На підставі викладеного вище, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» (щодо заборони на продаж єдиного житла боржника) (реєстр. № 1139 від 29 серпня 2019 року), поданий народним депутатом України Шпенюком Д.Ю., повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити голову підкомітету з питань діяльності органів юстиції, органів виконання покарань та пробації Фріс Ігоря Павловича.

Голова Комітету

I.V. ВЕНЕДІКТОВА